

ULUSLARARASI EĞİTİM HAREKETLERİ

Barış için Eğitim

Dr. Aytac AÇIKALIN*

Bin dokuz yüz kırklı yıllarda, savaş sözcüğü tüm insanların yaşamlarında somut bir olguyu simgelemekteydi. Uluslararasıdaki, insan çeliğine yareşmayan, bu ilkel boğuşmanın acı sonuçlarını yaşayan, gözleyen toplumlar, savaşın temel nedenini kolaylıkla tanımlayabilmışlerdir. «Savaş, insanların düşüncelerinde doğar. Bu nedenle insan düşüncesi barış koruyacak biçimde eğitilmelidir» (Unesco, 1972, S. 103).

Unesco'nun (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü), 1945 yılında kabul edilen kuruluş anlaşması, bu cümle ile başlar. İnsanların düşüncelerini barışı koruyacak biçimde geliştirmek amacıyla kurulan bu örgütün varlığını bugüne dek koruduğuna bakarak, savaşın insanların kafasında doğmasını önlemek, onları insanlık yönünde eğiterek barışın egemen olmasını gerçekleştirmek yönünden örgüte üye tüm ülkelerce sürdürülen etkinliklerin uluslararası düzeyde kabul gördüğü söylenebilir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 5-6 Şubat 1981 tarihleri arasında yapılan «Uluslararası İşbirliği ve Barış İçin Eğitim Semineri», bu etkinliklerin bir diliminin belirli bir alanda ve akademik düzeyde gerçekleştirme çabasıdır. Bu seminerin amaç ve içeriğinin yeterince anlaşılabilmesi için, yedi yıl öncesine, Unesco'nun 19 Kasım 1974 tarihinde yapılan, 18. Dönem Genel Konferansının sonuçlarına bakmak gerekmektedir. Anılan konferansın öneri niteliğindeki kararları :

1. Uluslararası Anlaşış, İşbirliği, Barış İçin İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklere İlişkin Eğitim Önerileri,
2. Mesleki Ve Teknik Eğitim İçin Yeniden Düzenlenmiş Öneriler.
3. Araştırmacıların Çalışma Koşullarına İlişkin Öneriler, olmak

üzere, üç ana başlık altında toplanmıştır (Unesco, 1975, ss. 152-187).

Birinci ana başlık altında toplanan kırk beş öneri; a) tanımlar, b) uygulama alanları, c) yönlendirici ilkeler, ç) ulusal politikalar-planlar-yönetim, d) eğitim, öğretim, yetiştirme etkinliklerinin özel durumları, e) değişik kesimlerdeki eğitim etkinlikleri, f) eğitimcilerin yetiştirilmesi, g) eğitim yöntem ve araçları, h) araştırma ve uygulama, i) uluslararası işbirliği alt başlıklarına bölünmüştür. Bu alt başlıkların herbiri, eğitim araştırmaları açısından, araştırma alanları ya da sorunları (problemleri) olarak algılanabilir.

Genel konferansın, uluslararası işbirliği ve barış konusundaki önerilerinin temel ilkeleri, eğitim tanımı ve amacında yoğunlaşmıştır. Getirilen önerilerin sayılısı anlamında olmak üzere, ilk girişte, eğitim «ulusal toplum içinde, uluslararası bir ortam yaratmak amacıyla birey ya da grupların kişiliklerini güçlerini, tutum tavır ve bilgilerini bir bütün olarak, bilinçli biçimde geliştirmek amacıyla toplumun gerçekleştirdiği süreçlerin bütünü» biçiminde tanımlanmaktadır. Unesco'nun yaklaşımına göre, «eğitim, insan kişiliğinin özgür gelişmesini, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygının güçlenmesini amaçlamalıdır. Eğitimden beklenen, tüm uluslar, ırklar ve din grupları arasında anlayış, hoşgörü ve sevgiyi üst düzeye çıkarması, böylece Birleşmiş Milletler'in barışı koruma etkinliklerini güçlendirmektir» (Unesco, 1975, s. 153)

Örgüte üye ülkelerde, yukarıda tanımlanan ve amaçları betimlenen bir eğitimi gerçekleştirmek amacıyla, Unesco Genel Merkezinde «Uluslararası İşbirliği ve Barış İçin Eğitim Birimi» kurulmuştur. Yazının girişinde sözü edilen seminer, bu birim tarafından düzenlenmiştir.

Uluslararası İşbirliği ve Barış İçin Eğitim Semineri'ne katılan birim başkanı Koreli Dr. Ryon Kwan Kim, seminerin amacını «Unesco'nun 18. Genel Konferansı önerilerinden, uluslararası işbirliği ve barış için eğitim ile ilgili olanlarının uygulamaya nasıl aktarılacağına, bu amaçla yapılacak eğitim için yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim yöntemleri ve araçlarının geliştirilmesi ile, ilgili araştırma projelerini saptamak biçiminde özetlemiştir.

Böylesine kapsamlı bir dizi amacı gerçekleştirmek üzere, Unesco'ya üye ülkeler arasında Türkiye'nin yeğlenmiş olmasını, a) Türk eğitim bilimcilerinin çalışmalarıyla uluslararası düzeyde kendilerini kabul ettirmiş olmaları, b) Unesco Türkiye Milli Komisyonu'nun etkili çalışmalarının bir sonucu, c) Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'

nın «Eğitim Araştırmaları Merkezi»nin Unesco ile gerçekleştirdiği çalışmaların olumlu sonuçlarının etkisi ile açıklamak olasıdır. Aslında böyle bir çalışmanın Türk üniversitelerinde yapılması kararı, ne duygusal bir yaklaşım ne de bir rastlantıdır. Unesco fikrinin çekirdeğini oluşturan, uluslararası anlayış, işbirliği, barış, insan hakları, temel özgürlükler, eşitlik, adalel ilkeleri, Türk toplumunun ve bireylerinin yaşamını biçimlendiren gelenekleridir. Unesco'nun ortaya koyduğu «barış için eğitim» önerileri, yaklaşık yarım yüzyıl önce, Büyük Önder Atatürk tarafından daha özlü ve kapsamlı biçimde açıklanmıştır. Unesco'nun da «Olağanüstü Önder» diye niteleyip, doğumunun yüzüncü yılının tüm dünyada kutlanmasını kabul ettiği Atatürk'ün «Bu söylediklerim hakikat olduğu zaman beni hatırlayınız» vasiyetine uyarak, bu alanda ortaya koyduğu görüşlerin bir bölümünü anımsamak açıklayıcı olabilir.

Dünya vatandaşları, çekememezlik, açgözlülük ve öcalma duygusundan uzaklaşacak biçimde eğitilmelidir.

İnsanları mutlu edecek birinci araç, onları birbirine yakınlaştırmak, onları birbirine sevdirmek, karşılıklı maddi ve manevi gereksinmelerini sağlamaya yarayan hareket ve enerjidir.

Karşılıklı güven ve esenlik, bütün dünya uluslarının istemesi gereken bir mutluluk temelidir.

Sömürgecilik ve emperyalizm, yeryüzünde yck olacak ve yerlerini uluslararası hiçbir renk, din ve ırk ayrıcalığı gözetmeyen yeni bir uyum ve işbirliği çağı egemen olacaktır.

Ulusları yöneten adamlar, doğal olarak önce ve önce kendi ulusunun varlığı ve mutluluğunun nedeni olmak isterler. Fakat aynı zamanda bütün uluslar için aynı şeyi istemek lâzımdır (Türk Tarih Kurumu, 1975, ss 21-28).

Ozet olarak, Atatürk'ün öngördüğü insanlık idealinin gerçekleşmesi için Türk üniversitelerinin uluslararası örgütlerle bu tür ortak çalışmalar yapması sonucu, O'nun görüşlerine evrensel yaygınlık ve uygulama kazandırabilecektir.

Ankara Üniversitesi bünyesi içindeki İnsan Hakları Araştırma Enstitüsü, ile aynı üniversitenin Eğitim Fakültesinde verilen «İnsan Hakları ve Demokratik Kurumlar», «Çocuk Hakları İle İlgili Sorunlar» vb. dersler, bu kurumun uluslararası anlayış ve barış için eğitim konusun da belirli bir aşamaya ulaştığı biçiminde yorumlanabilir. Bu nedenle Unesco nun bu konuda yapacağı çalışmalar için, yetişmiş insan gücü, bilgi ve deneyim birikimi olan Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinin uygun bir çalışma ortamı oluşturacağı söylenebilir.

Alanın özeliği nedeniyle, seminer için saptanan amaçlar uzun dönemle gerçekleşebilecek niteliktedir. Ancak, uluslar arasında işbirliği ve barışın eğitim yoluyla gerçekleştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla ulaşıma girişimlerinde, eğitim süreci içindeki en duyarlı öge olan öğretmenin yetiştirilmesinin, başlangıç noktası olarak seçilmesi ussal bir yaklaşımdır.

Her tür ve düzeydeki eğitim etkinliklerinde bireye verilmesi amaçlanan uluslararası yönelim (vocation internationale) eğitim sürecine uluslararası bir boyut, evrensel bir bakış kazandıracaktır. Böylesine kapsamlı bir eğitim için öğretmen yetiştirmek yeni yaklaşımları gerektirecektir. Sorunu bu yönü ile irdeleyen, seminerin ev sahibi, Eğitim Fakültesi Dekanı Bursalıoğlu, açış konuşmasında «...bu seminerle fakültemizin uluslararası etkinliklerinin boyutları ve öğretmen yetiştirmeye bakış açımız genişleyecektir.» diyordu. Bakış açılarındaki bu genişlemenin, yetkili ve ilgili birey ya da kurumların bütününde, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarını da kapsayacak boyutta olması beklenir.

Uluslararası İşbirliği ve Barış İçin Eğitim Semineri, ülkemiz açısından ilginç gelişmelerin bulunduğu bir zamana rastlamıştır. Bir süredir ulus bütünlüğü içindeki dil, din ve ırk farklılıklarını konu eden ayrılıkçı görüşlerin ve bölücü eylemlerin toplumun büyük kesimince desteklenmediği anlaşılmıştır. Korku ve anarşi yerine, insanlar arasında sevgi, anlayış ve hoşgörünün gerekliliği daha da güçlenmiştir.

Diğer yandan, Unesco'nun kararlarına imza koyan ülkelerin birçoğunun sınırlarında yurttaşlarımız, diğer ulusların insanlarından farklı işlemlerle karşı karşıya bırakılmaktadır. Özel olarak yetiştirilen ekipler, dış ülkelerde ulusumuzu simgeleyen birey ya da kurumlara karşı öldürücü, yıkıcı eylemlerini sürdürmektedirler.

Bir kısım ülkelerde, yurttaşlarımız horlanmakta, bir kısım Unesco üyesi ülkelerin eğitim kurumlarında Türk düşmanlığı aşılama ya da sürdürmeye uygun eğitim araç ve yöntemleri yeğlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında Unesco'nun 18. Genel Konferansı'nda saptanan önerileri benimsemekle birlikte, uygulama garantisi vermeyen üye ülkeler de dahil, seminerin tüm insanlığın mutluluğu için bir eğitim hizmetini başarmayı yüklediği anlaşılmaktadır. İnsanlığın mutluluğu her zaman, bu tür ve ilk anda gerektiği biçimde algılanamayan girişimlerin, çabaların ve etkinliklerin sonucunda oluşmuştur.

Kaynaklar

1. Unesco, Regard Sur L'Unesco. Paris, 1972.
2. ———— Actes de la Conference générale, Dix-huitième session. Paris, 1975.
3. Türk Tarih Kurumu Atatürk'ün Özdeyişleri. Ankara, 1975.

Eğitim ve Bilim Dergisi

YAYIN İLKELERİ

1. Yazı hacmi, sayfada 200 sözcük hesabıyla 10 daktilo sayfasını geçemez.
2. Dergide yazım birliğinin sağlanabilmesi için Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu ilkelerine uyulması gerekmektedir.
3. Yazının daha anlaşılır olması için, yazılarda yabancı kökenli terimlerin hem Türkçe hem de yabancı dildeki karşılıkları birlikte yazılabilir.
4. Güncel sorunlarına ilişkin yazılara öncelik verilir.
5. Yazılar, iki kopya gönderilmelidir.
6. Telif, çeviri ve derleme yazılara, telif ücreti ödenir. Telif yazılara, 200 sözcük için 200 TL., çeviri yazılara 200 sözcük 150 TL. derleme yazılara 200 sözcük için 100 TL. ödenir.
7. Yayınlanmayan yazılar geri gönderilmez.

Dr. Nizamettin KOÇ tarafından yayına hazırlanan

Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi Yayınları :

- ULUSAL EĞİTİM POLİTİKAMIZ 100 TL.
- YÜKSEKÖĞRETİME GİRİŞ SORUNLARI 100 TL.
- ÇOCUK ve EĞİTİM 150 TL.'dir.

Ülke çapındaki eğitimcilerin, Türk Eğitim Derneği «Eğitim Toplantıları»nda tartıştıkları bilimsel bildirimlerini içeren bu yapıtlarını, okurlara sunmakla kıvanç duyuyoruz.